

УДК 634.13: 006.83: 631.526.3: 631.543(477): 581.524.12

КОЛТУНОВ В.А.

Київський національний торговельно-економічний університет

ГІДЖЕЛІЦЬКИЙ В.М.

Київський кооперативний інститут бізнесу і права

МАЗУР В.А.

Уманський національний університет садівництва

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СОРТАМЕНТУ І КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ОСІННІХ ПЛОДІВ ГРУШІ УКРАЇНИ

Дано комплексну оцінку осінніх сортів груші за товарознавчими та господарськими показниками. Проведено групування сортів за даними показниками по різних ґрунтово-кліматичних зонах України. Наведені середні багаторічні значення вмісту хімічного складу плодів груші за ґрунтово-кліматичними зонами і групами стиглості. Визначено найбільш конкурентоспроможні сорти для подальшого їх використання за призначенням.

Ключові слова: потенціал сортаменту, осінні сорти груші, товарознавчі та господарські показники, групування та конкурентоспроможність сортів.

Колтунов В.А., Гиджелицкий В.Н., Мазур В.А. Ресурсный потенциал сортамента и конкурентоспособность осенних плодов груши Украины. Дано комплексную оценку осенних сортов груши за товароведческими и хозяйственными показателями. Проведено группирование сортов за данными показателями по разным почвенно-климатическим зонам Украины. Приведены средние многолетние показатели химического состава плодов груши по почвенно-климатическим зонам и группам зрелости. Определено наиболее конкурентные осенние сорта груши для дальнейшего их использования за назначением.

Ключевые слова: потенциал сортаменту, осенние сорта груши, товароведческие и хозяйственные показатели, группирование и конкурентоспособность сортов.

Koltunov V.A., Gidjelitskiy V.M., Mazur V.A. Resource potential of assortment and competitiveness the fruit ripening pears of autumn terms in Ukraine. The complex estimation of autumn variety of pears is given after commodity expert and economic indexes. Grouping of variety is conducted after these indexes on different ground-climatic areas of Ukraine. The mean long-term values of content of chemical composition variety of pears are resulted after ground-climatic areas and groups of ripeness. The most competition autumn variety of pears are certain for their further use after setting.

Keywords: potential of assortment, autumn variety of pears, commodity expert and economic indexes, groups of ripeness and competitiveness variety of pears.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Кількість сортів груші у Реєстрі рослин

України щорічно значно змінюється. У 2011 році в Реєстр внесено 71 сорт груші, в тому числі 35 осінніх, а вирощують значно більше [1].

Яким би смачним не був сорт, які б цінні властивості не мав, його не будуть вирощувати, якщо у нього низька урожайність, погана лежкість, він не буде морозостійким, стійким до хвороб. Не існує методики визначення конкурентоспроможності по якісним показникам, а на перший план виходять попит, пропозиція і ціна.

Основними факторами при виборі споживачем того чи іншого товару є його якість, але тільки висока якість не зможе забезпечити повного успіху товару на ринку. Необхідно враховувати також й інші показники: господарські, функціональні, естетичні, органолептичні, економічні.

Отже, конкурентоспроможність – показник інтегральний і, враховуючи вищевикладене, ми пропонуємо конкурентоспроможність плодів груші оцінювати на основі господарських і товарознавчих характеристик, для яких розроблені порядкові шкали інтервалів по кожного виду продукції. І послідовно за кожною з ознак проводиться розпізнавання певного показника (в нашому випадку – конкурентоспроможності).

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Конкурентоспроможність певного сорту можна оцінити лише в порівнянні з конкуруючим товаром-аналогом. Для цього потрібно володіти різноманітними даними по всім сортам. Тому проблема визначення комплексної господарської і товарознавчої характеристик плодів груші є актуальною.

Україна має три великі ґрунтово-кліматичні зони: Лісостеп (Л), Степ (С), Полісся (П), та декілька мікрозон (Крим, Карпати тощо). У існуючих насадженнях груші наявні як сорти, зняті із районування, так і нові, які ще не набули великого поширення. На внутрішньому ринку присутні плоди всіх сортів груші, які відрізняються за господарськими і товарознавчими показниками. В зв'язку з цим виникла проблема у поглибленому вивченні стану досліджуваного питання та проведенні групування сортів за окремими показниками.

Цілі статті. Завдання полягало в узагальненні, систематизації і групуванні районованих в Україні осінніх сортів груші за їх урожайними і якісними показниками.

Метою даних досліджень є визначення ресурсного потенціалу сортаменту груші осінніх сортів в ґрунтово-кліматичних зонах України і дати йому комплексну господарську і товарознавчу оцінку.

Методика досліджень базується на систематизації та узагальнюючій оцінці інформаційних матеріалів (дані за 1990-2010 рр.) отриманих з наукової літератури,

даних Державного сортопробування та науково-дослідних установ [4, 5, 6].

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Для порівняльної характеристики сортів застосовували визначення їх інтегрального показника конкурентоспроможності. За основу взяли метод, який застосовували раніше на інших культурах [2, 3].

Ця методика базується на ранжуванні можливих значень показників конкурентоспроможності й розрахунку узагальнюючої оцінки на основі отриманих даних.

Оскільки, аналіз вмісту у плодах сортів груші тієї або іншої речовини окремо не дає повної уяви про якість у сукупності, тому ми визначали – сумарний індекс якості (I), який дорівнює сумі окремих індексів (K), поділених на їх кількість показників (n) (1):

$$I = \sum K : n \quad (1)$$

Окремі індекси (K) ми визначали для наступних показників: вміст сухих розчинних речовин (СРР), цукрі, кислот і визначали їх за формулою 2:

$$K = B_n \times W_n \quad (2)$$

де B_n – значення рангу n -ої ознаки, бали;

W_n – коефіцієнт значущості n -ої ознаки;

Рангові показники якості наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Порядкова шкала інтервалів для визначення індексів якості (I) вмісту основних поживних речовин [2, 3]

Хімічні речовини	Коеф. знач. *	Ранги показників якості				
		5	4	3	2	1
СРР, %	0,30	16,36-18,10	14,62-16,35	12,88-14,61	11,14-12,87	9,4-11,13
Цукри, %	0,25	12,69-14,12	11,26-12,68	9,83-11,25	8,4-9,82	6,97-8,3
Кислоти, %	0,20	0,99-1,17	0,79-0,98	0,59-0,78	0,39-0,58	0,19-0,38
Пектинові речовини, %	0,15	1,11-1,28	0,94-1,1	0,77-0,93	0,6-0,76	0,42-0,50
Вітамін С, мг/100г	0,10	18,18-22,7	13,66-18,17	9,14-13,65	4,52-9,13	0,1-4,51

*) – за результатами експериментальних досліджень

Далі визначається узагальнюючий показник конкурентоспроможності за формулою 3:

$$KC = \sum B_n \times W_n \quad (3)$$

де КС – коефіцієнт конкурентоспроможності сорту;

n – кількість ознак, які враховуються при оцінці конкурентоспроможності.

Рангові показники господарських і товарознавчих ознак груші наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Порядкова шкала інтервалів господарських і товарознавчих ознак груші [6]

Назва ознаки	Коеф. значущості *	Значення ознак за відповідними номерами рангів				
		5	4	3	2	1
Врожайність, т/га	0,25	45,0 і >	30,0-44,9	20,0-29,9	10,1-19,9	10,0 і <
Маса плодів, г	0,15	500 і >	300-499	150-299	101-149	100 і <
Смак, бали	0,15	4,5-5	4,0-4,4	3-3,9	2-2,9	2 і <
Сумарний індекс якості	0,15	0,8-1,0	0,7-0,79	0,6-0,69	0,5-0,59	0,49 і <
Лежкість	0,20	Дуже добра	Добра	Середня	Погана	Дуже погана
Стійкість до хвороб	0,10	Дуже добра	Добра	Середня	Погана	Дуже погана

*) – за результатами експериментальних досліджень

Показник (коефіцієнт) конкурентоспроможності плодів груші зимових сортів враховує всі показники, висвітлені в таблицях 3–4. При визначенні середніх показників, відмічені в примітках сорти ми враховували по різних зонах.

Наприклад, визначення коефіцієнту конкурентоспроможності (КС) для сорту Янтарна. Так, груша сорту Янтарна має середню врожайність 30 т/га (табл. 3), що за ранжуванням значень показників відповідає 4 балам (табл. 2). Маса плоду даного сорту становить 240 г, що відповідає 3 ранговому балу. Оцінюючий ранговий бал стосовно інших показників визначали аналогічно.

Далі, якщо кожний оціночний ранговий бал показників, перемножити на відповідні коефіцієнти значущості, то одержимо коефіцієнт конкурентоспроможності:

$$КС=4 \times 0,25 + 3 \times 0,15 + 5 \times 0,15 + 3 \times 0,15 + 5 \times 0,20 + 4 \times 0,10 = 4,05 \text{ балів.}$$

Середні багаторічні дані (20 років) товарознавчих та господарських характеристик осінніх сортів груші наведені в табл. 3-4.

Господарська і товарознавча оцінка осінніх сортів груші районуваних в Україні [4 – 6]

Зона районування	Назва сорту	Урожайність, т/га	Середня маса плоду, г	Оцінка смакових якостей, бали	Стійкість до хвороб
1	2	3	4	5	6
Лісостеп	Буковинка	18,3	278	4,7-4,8	Добра
	Золотава	23,7	238	4,7-4,8	Добра
	Крупноплідна	17,3	390	4,7-4,8	Дуже добра
	Осінь Буковини	15,2	322	4,8-4,9	Середня
	Платонівська	19,2	200	4,5-4,9	Добра
	Сторожинецька	19,0	245	4,2-4,75	Середня
	Чернівчанка	24,1	335	4,7-4,9	Добра
	Яніс	34,9	300	4,5-5,0	Добра
	Щедра	29,8	160	4,2-4,5	Середня
	Оксамит	27,5	220	4,8-4,9	Добра
	Віра	27,5	250	4,8-4,9	Добра
	Бере краснокутська	33,6	205	4,5-4,8	Добра
	Бере Лігеля *	40,0	168	4,5-4,8	Погана
	Бере млієвська	32,8	150	3,5-4,5	Добра
	Добра Луїза	15,4	170	4,4-4,6	Погана
	Лимонка осіння	17,0	250	4,5-4,7	Середня
	Ніколай Крюгер	17,0	330	4,7-4,9	Добра
Професор Любочко	26,5	345	4,0-4,5	Добра	
Степ	Бере Боск *	16,5	220	4,5-5,0	Добра
	Вікторія *	38,7	225	4,5-4,6	Добра
	Основ'янська *	13,8	237	3,5-4,0	Добра
	Таврійська *	48,7	240	4,6-4,8	Добра
	Десертна	25,0	220	4,8-5,0	Дуже добра
	Якимівська	28,5	245	4,5-5,0	Добра
	Гранд Чемпіон	15,0	210	4,0-4,2	Середня
	Старокримська	29,0	280	4,5-4,75	Добра
	Подарок	17,8	140	4,5-4,8	Добра
	Фетель	17,7	210	4,5-4,8	Добра
	Надежда степу	27,0	200	4,5-4,7	Добра

1	2	3	4	5	6
Полісся	Вижниця **	24,8	295	4,5-4,75	Добра
	Янтарна ***	30,0	240	4,5-4,8	Добра
	Вересневе Дево **	21,4	235	4,5-4,7	Добра
	Конференція **	13,2	162	4,8-4,9	Погана
	Смерічка **	23,3	310	4,3-4,5	Добра
	Трембіта **	29,8	265	4,5-5,0	Добра
	Улюблена осіння **	22,1	200	4,0-4,5	Добра
	Придністрянка **	27,2	320	4,3-4,4	Добра
	Малевчанка **	19,2	355	4,7-4,9	Дуже добра
	Вродлива **	38,2	350	4,2-4,5	Добра
	Лісова красуня ****	42,0	150	4,6-4,8	Дуже погана
	Либідська **	15,0	323	4,3-4,7	Добра
	Масляна **	17,3	110	3,1-4,5	Добра
	Трускавецька **	30,3	325	4,2-4,5	Добра
Середнє значення та межі зміни по зонам:					
Лісостеп		24,8	253	3,1-4,9	-
Степ		27,8	213	3,5-5,0	-
Полісся		23,9	260	3,1-5,0	-
Середнє значення та межі зміни за всіма зонами		24,4	247	3,1-5,0	-

* – сорти районовані в зонах Лісостепу і Степу;

** – сорти районовані в зонах Полісся і Лісостепу;

*** – сорти районовані по всій Україні.

При визначенні середніх показників, ми врахували їх по всім зонам.

Таблиця 4

Хімічний склад плодів осінніх сортів груші, районованих в Україні

Зона районування	Назва сорту	Вміст, %				Вміст вітаміну С, мг/100г	Сумарний індекс якості
		СРР	цукрів	ки-слот	пектинових речовин		
1	2	3	4	5	6	7	8
Лісостеп	Буковинка	15,7	12,4	0,16	0,4	5,5	0,80
	Золотава	13,4	8,5	-	-	1,0	0,53
	Крупноплідна	17,7	12,1	0,12	0,4	4,8	0,90
	Осінь Буковини	14,8	11,1	0,15	0,8	5,1	0,72
	Платонівська	15,5	11,0	0,07	0,7	1,3	0,72

	2	3	4	5	6	7	8
Лісостеп	Сторожинецька	15,2	10,6	0,12	0,4	5,0	0,72
	Чернівчанка	16,4	10,6	0,10	0,3	4,4	0,82
	Яніс	16,2	10,2	-	-	5,8	0,62
	Щедра	11,9	8,9	0,17	-	-	0,43
	Оксамит	17,5	11,5	0,35	-	3,4	0,90
	Віра	12,0	9,0	0,33	-	3,8	0,43
	Бере краснокутська	12,5	9,0	0,24	0,6	0,9	0,43
	Бере Лігеля *	12,5	11,6	0,10	0,6	5,0	0,60
	Бере млієвська	14,7	12,0	0,20	0,9	2,8	0,80
	Добра Луїза	12,6	8,6	0,50	0,6	4,2	0,50
	Лимонка осіння	12,5	8,5	0,15	1,0	3,1	0,43
	Ніколай Крюгер	16,0	11,0	0,25	0,3	3,0	0,72
	Професор Любочко	16,8	8,2	0,24	0,6	2,9	0,65
Степ	Бере Боск *	14,7	9,0	0,20	-	4,6	0,63
	Вікторія *	13,7	8,8	0,27	-	5,0	0,53
	Основ'янська *	13,3	7,7	0,11	0,6	0,7	0,45
	Таврійська *	14,2	9,0	0,24	0,9	6,4	0,53
	Десертна	18,1	10,2	0,34	-	5,3	0,82
	Якимівська	15,3	13,5	0,32	-	9,1	0,88
	Гранд Чемпіон	15,0	11,3	0,25	-	-	0,80
	Старокримська	15,1	11,1	0,43	-	9,4	0,78
	Подарок	13,2	9,0	0,15	0,9	1,5	0,53
	Фетель	16,5	10,3	0,16	0,6	0,5	0,82
Наdejда степу	18,1	11,5	0,23	-	4,8	0,90	
Полісся	Янтарна ***	16,3	9,2	0,15	-	-	0,63
	Вижниця **	14,2	10,4	0,20	1,0	2,6	0,62
	Вересневе Дево**	17,0	10,3	0,18	-	6,7	0,82
	Конференція **	15,7	10,0	0,17	-	-	0,72
	Смерічка **	14,1	9,6	0,22	1,9	2,5	0,53
	Трембіта **	16,2	12,2	0,22	1,2	2,1	0,80
	Улюблена осіння**	12,5	8,8	0,25	0,7	0,9	0,43
	Придністрянка **	18,3	9,6	0,13	0,3	3,3	0,73
	Малевчанка **	16,0	11,3	0,13	0,2	5,5	0,80
	Вродлива **	14,6	11,2	0,24	1,0	1,5	0,62
	Лісова красуня***	13,5	10,0	0,13	2,0	2,7	0,62
	Либідська **	13,0	8,0	0,15	0,9	3,0	0,45
	Масляна **	16,0	11,5	0,19	0,5	5,2	0,72
Трускавецька **	14,6	11,0	0,30	1,6	2,0	0,62	

Продовження табл.4

1	2	3	4	5	6	7	8
Середнє значення по зонах:							
Лісостеп		14,8	10,1	0,20	0,8	3,5	-
Степ		15,0	10,2	0,22	0,9	4,6	-
Полісся		15,1	10,2	0,19	1,0	3,2	-
Середнє значення за всіма зонами		15,0	10,2	0,20	0,8	3,8	0,62

* – сорти районовані в зонах Лісостепу і Степу;

** – сорти районовані в зонах Полісся і Лісостепу;

*** – сорти районовані по всій Україні.

Оскільки базові нормативи відсутні на Державному рівні в Україні, пропонуємо приймати за базові мінімальні нормативи середні значення даного показника за зонами районування залежно від групи стиглості плодів (табл. 5).

Таблиця 5

Середні багаторічні значення вмісту хімічного складу плодів груші за ґрунтово-кліматичними зонами і групами стиглості

Хімічний склад	Лісостеп			Степ			Полісся		
	група стиглості			група стиглості			група стиглості		
	літні	осінні	зимові	літні	осінні	зимові	літні	осінні	зимові
СРР, %	15,8	14,8	15,2	16,2	15,0	15,6	15,3	15,1	14,5
Цукри, %	10,1	10,1	10,4	9,8	10,2	10,2	9,8	10,2	10,2
Кислоти, %	0,19	0,20	0,29	0,18	0,22	0,27	0,22	0,19	0,28
Вітамін С, мг/100 г	4,9	3,5	3,4	4,7	4,6	5,4	4,5	3,2	3,1

За результатами нашого аналізу усереднених даних літератури виявлено велику строкатість між сортами груші за товарознавчими та господарськими показниками в українському сортаменті (табл. 6 – 9).

В кожній зоні вирощування, лише 20-25% сортів мають високу врожайність – більше 30 т/га (табл. 6). При цьому є багато сортів з низькою врожайністю (нижче 20 т/га), що ставить під сумнів їх вирощування у значних об'ємах.

Групування осінніх сортів груші за врожайністю, т/га

Лісостеп		Степ		Полісся	
урожайність	кількість сортів, шт.	урожайність	кількість сортів, шт.	урожайність	кількість сортів, шт.
45,0 і >	1	45,0 і >	1	45,0 і >	-
30,0-44,9	9	30,0-44,9	4	30,0-44,9	4
20,0-29,9	12	20,0-29,9	4	20,0-29,9	6
10,1-19,9	14	10,1-19,9	5	10,1-19,9	4
10,0 і <	-	10,0 і <	-	10,0 і <	-

За середньою масою в зонах Лісостепу і Полісся багато сортів в яких середня маса плодів становить більше 300 г (табл. 7), в той час як в зоні Степу всі сорти мають середню масу менше даного показника.

За смакові якості осінні сорти груші досить високо ціняться. У більшості сортів дегустаційна оцінка знаходиться в межах 4,5-5 (табл. 8). При цьому в кожній зоні є сорти з низькими смаковими властивостями, оцінка яких нижче 4-х балів.

Групування осінніх сортів груші за середньою масою плоду, г

Лісостеп		Степ		Полісся	
маса плодів	кількість сортів, шт.	маса плодів	кількість сортів, шт.	маса плодів	кількість сортів, шт.
500 і >	-	500 і >	-	500 і >	-
300-499	12	300-499	-	300-499	6
150-299	23	150-299	13	150-299	7
101-149	1	101-149	1	101-149	1
100 і <	-	100 і <	-	100 <	-

Групування осінніх сортів груші за оцінкою смакових якостей, бали

Лісостеп		Степ		Полісся	
смак	кількість сортів, шт.	смак	кількість сортів, шт.	смак	кількість сортів, шт.
4,5-5,0	23	4,5-5,0	11	4,5-5,0	7
4,0-4,4	11	4,0-4,4	1	4,0-4,4	6
3,0-3,9	2	3,0-3,9	1	3,0-3,9	1
2,0-2,9	-	2,0-2,9	-	2,0-2,9	-
2,0 і <	-	2,0 і <	-	2,0 і <	-

Якщо порівняти вміст СРР і цукрів (табл. 9) із базовими нормативами (табл. 5), то спостерігається наступне. Більшість сортів, незалежно від зони вирощування, містять СРР та цукрі вище базового середнього нормативу для зимових сортів. Більшість сортів, незалежно від зони вирощування, мають вміст цукрів більше середнього значення – 10,2% . Проте, лише один сорт, в зоні Степу, має вміст цукрів більше 12,7%, що відповідає найвищому ранговому значенню. Є окремі сорти з вмістом цукрів менше 8,3%, що говорить про їх низький індекс якості за даним показником і недоцільність вирощування.

Таблиця 9

Групування сортів груші за вмістом сухих речовин і цукрів, %

Лісостеп				Степ				Полісся			
СРР	кількість сортів, шт.	цукри	кількість сортів, шт.	СРР	кількість сортів, шт.	цукри	кількість сортів, шт.	СРР	кількість сортів, шт.	цукри	кількість сортів, шт.
16,36-18,10	6	12,69-14,12	-	16,36-18,10	3	12,69-14,12	1	16,36-18,10	2	12,69-14,12	-
14,62-16,35	13	11,26-12,68	8	14,62-16,35	5	11,26-12,68	3	14,62-16,35	7	11,26-12,68	3
12,88-14,61	10	9,83-11,25	12	12,88-14,61	5	9,83-11,25	4	12,88-14,61	4	9,83-11,25	6
11,14-12,87	7	8,40-9,82	13	11,14-12,87	1	8,40-9,82	5	11,14-12,87	1	8,40-9,82	4
9,10-11,13	-	6,97-8,30	3	9,10-11,13	-	6,97-8,30	1	9,10-11,13	-	6,97-8,30	1

За комплексом господарських і товарознавчих властивостей, найбільш конкурентоспроможним є сорт Десертна, який має найвищий бал – 4,35 (табл. 10). Далі розташувалися сорти Якимівська, Трембіта, Янтарна та Яніс, оцінки яких становлять 4,1-4,0 балів.

За даними таблиці 10 в Україні небагато осінніх сортів груші, які б можна було назвати конкурентоспроможними за всіма ознаками. Лише 5 сортів мають комплексну оцінку 4 і вище балів.

Таблиця 10

Конкурентоспроможність досліджуваних сортів груші

Сорт	Оцінюючий ранговий бал за показниками						Сума балів	Комплексна оцінка (КС)	Місце, яке зайняв сорт
	врожайністю	середньою масою плодів	смаком	сумарним індексом якості	лежкістю	стійкістю до хвороб			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Десертна	3	4	5	5	5	5	27	4,35	1
Якимівська	3	3	5	5	5	4	25	4,10	2
Трембіта	3	3	5	5	5	4	25	4,10	2
Янтарна	4	3	5	3	5	4	24	4,05	3
Яніс	4	4	5	3	4	4	24	4,0	4
Таврійська	5	3	5	2	4	4	23	3,95	5
Вижниця	3	4	5	3	5	4	24	3,95	5
Придністрянка	3	4	4	4	5	4	24	3,95	5
Вересневе Дево	3	3	5	5	4	4	24	3,90	6
Вікторія	4	3	5	2	5	4	23	3,90	6
Буковинка	2	3	5	5	5	4	24	3,85	7
Чернівчанка	3	4	5	5	3	4	24	3,85	7
Малевчанка	2	5	5	5	3	5	25	3,85	7
Крупноплідна	2	5	5	5	3	5	25	3,85	7
Старокримська	3	3	5	4	4	4	23	3,75	8
Бере млієвська	4	3	3	4	4	4	22	3,70	9
Надежда степу	3	3	5	5	3	4	23	3,70	9
Трускавецька	4	4	4	3	3	4	22	3,65	10
Вродлива	4	4	4	3	3	4	22	3,65	10
Фетель	2	3	5	5	4	4	23	3,65	10
Гранд Чемпіон	2	3	4	5	5	3	22	3,60	11
Осінь Буковини	2	4	5	4	4	3	22	3,55	12

Продовження табл.10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Бере краснокутська	4	3	5	1	3	4	21	3,55	12
Платонівська	2	3	5	4	4	4	22	3,50	13
Конференція	2	3	5	4	5	2	21	3,50	13
Смерічка	3	4	4	2	4	4	21	3,45	14
Золотава	3	3	5	2	4	4	21	3,45	14
Сторожинецька	2	3	4	4	5	3	22	3,45	14
Ніколай Крюгер	2	4	5	4	3	4	22	3,45	14
Бере Лігеля	4	3	5	3	3	2	20	3,45	14
Професор Любочко	3	4	4	3	3	4	21	3,40	15
Лісова красуня	4	3	5	3	3	1	19	3,35	16
Оksamит	1	3	5	5	3	4	21	3,20	17
Бере Боск	2	3	5	3	3	4	20	3,15	18
Подарок	2	2	5	2	4	4	19	3,05	19
Масляна	2	2	3	4	4	4	19	3,05	19
Улюблена осіння	3	3	4	1	3	4	18	2,95	20
Либідська	2	4	4	1	3	4	18	2,85	21
Щедра	3	3	4	1	3	3	17	2,85	21
Віра	1	3	5	1	4	4	22	2,80	22
Лимонка осіння	2	3	5	1	3	3	17	2,75	23
Добра Луїза	2	3	4	2	3	2	16	2,65	24
Основ'янська	2	3	3	1	3	4	16	2,55	25
3,52									

Середнє значення коефіцієнта конкурентоспроможності – 3,52 бала. І майже 50% сортів мають цей показник нижче середнього, що говорить про їх не конкурентоспроможність та ставить під сумнів вирощування цих сортів у значних об'ємах.

Висновки та перспектив подальших досліджень. Для господарських і товарознавчих ознак плодів груші нами розроблено рангову шкалу інтервалів і методику по визначенні кращих конкурентоспроможних осінніх сортів груші.

Зробивши групування осінніх сортів груші за ґрунтово-кліматичними зонами, ми встановили нерівномірність їх районування. Переважна більшість сортів районовані в зоні Лісостепу – 36. В той час як в зонах Степу та Полісся лише по 14 сортів. При введенні сорту груші до Реєстру сортів рослин, ми пропонуємо керуватися базовими мінімальними нормативами, які встановлені нами на основі середнього багаторічного вмісту основних хімічних компонентів. Такі нормативи в Україні, на жаль, не застосовуються.

Найбільш конкурентоспроможними серед осінніх сортів груші в Україні є: в зоні Лісостеп – Крупноплідна, Буковинка та Яніс; в зоні Степ – Десертна, Якимівська та Таврійська; Полісся – Трембіта, Янтарна та Малевчанка. Визначені найбільш конкурентоспроможні сорти можна закладати в партії для довготривалого зберігання, що дасть можливість здійснювати експортні поставки груші на ринок впродовж тривалого періоду.

Література:

1. Каталог сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2011 році / розроб. О. М. Гончар [та ін.]; Державна служба з охорони прав на сорти рослин, Український ін-т експертизи сортів рослин. - К.: Алефа, 2011. – 290 с.
2. Колтунов В.А. Якість плодоовочевої продукції та технологія її зберігання. У 2 ч. – Ч.І. – Якість і збереженість картоплі та овочів: Монографія / В.А. Колтунов. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004. – 568 с.
3. Колтунов В.А. Якість плодоовочевої продукції та технологія її зберігання. У 2 ч. – Ч.ІІ. – Якість і збереженість плодів та ягід: Монографія / В.А. Колтунов. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004. – 249 с.
4. Матвієнко М.В. Груша в Україні / М.В. Матвієнко, Р.Д. Бабіна, П.В.Кондратенко. – К.: Аграрна думка УААН, 2006. – 320 с.
5. Атлас перспективных сортов плодовых и ягодных культур Украины. Под ред. Копаня В.П. – К.: ООО «Одекс», 1999. – 454 с.
6. Помология в 5 т. / Т. 2.: Груша и айва / Р.П. Дрозденко, Е.А. Дуганова, В.И. Сайко и др.; Науч. ред. Р.П. Дрозденко, О.Д. Чиж. – К.: Урожай, 1995. – 224 с.